

Remzi Budancir: 'Ermeni Gölü'nden 103 yıl sonra hala insan kemikleri çıkıyor

Posted on 26/04/2018

Bugün bir milyonu aşkın Ermeni'nin öldürüldüğü, milyonlarcasının tehciye tabi tutulduğu büyük katliamın yıldönümü. Ermenileri bütün izleriyle yok etmeyi hedefleyen katliam bazen yaşanan yere adını vererek, bazen saklanarak hayatta kalanların hafızalarında, bazen de kuşaktan kuşağa aktarılan anılarda canlılığını korumaya devam ediyor. Ermenilerin kimlikleri coğrafyadan silinse de yaşanan acı ve trajedinin izleri kalıcı

oldu. Diyarbakır, Bingöl, Dersim, Muş ve Elazığ gibi 1915'e kadar Ermeni nüfusunun yoğun olduğu yerlerde bu izlere daha fazla rastlamak mümkün.

Bölgede adı bugün bile yaşanan katliamla anılan yerler var. Bingöl merkeze bağlı Göl Tepesi (Çan) Köyü'nde bulunan ve halk arasında 'Gvalé Arminu' yani 'Ermeni Gölü' olarak ifade edilen krater gölü bunlardan biri. Köyün eski adı Çan. Göl Tepesi ismi ise sonradan konulmuş. Köyün üst tarafında bulunan göl adını burada yaşanan büyük katliamdan alıyor. Aralarında çocuk, kadın ve yaşlıların olduğu bini aşkın kişinin katledildiği göle katliamdan sonra 'Ermeni Gölü' ismi veriliyor. Göl hala bu isimle anılıyor.

“103 YILDIR İZLERİ SİLİNMEYEN TRAJEDİ”

Araştırmacı Orhan Zuexpayıc bu bölgeye ilişkin araştırmalarıyla tanınıyor. Artı Gerçek’e konuşan Zuexpayıc gölü “1915 olaylarında silahsız ve katledilmeyi bekleyen Ermenilerin toplanma merkezi” olarak tarif ediyor. Köyün isminin Ermenice “Çan” olduğunu anlatan Zuexpayıc, “Bu yerleşim biriminde 103 yıldır izleri silinemeyen büyük bir trajedi yaşandı. Bu gölde Ermeniler katledildi” diyor.

“GÖLDEN İNSAN ÇIĞLIKLARI YÜKSELİYOR”

Çan, 1915 yılına kadar Ermeni nüfusunun yoğunlukta olduğu bir köydü. Köy sakinlerinin anlattığına göre Çan iki mahalleden oluşuyordu. Çevrede bulunan Madrag gibi köylerin merkezi konumundaydı. Tehcir döneminde bu köy bir nevi toplama merkezi olarak kullanılmış. Orhan Zuexpayıc, o dönem yaşananları şu sözlerle anlatıyor: Çewlik (Bingöl) ve çevresinde var olan Ermeni nüfus toplanarak Çan yöresine getiriliyor. Buraya getirilmelerinin özel bir önemi vardı; çünkü bu vahşet sistemli ve önceden planlanmıştı. Diğer katliamlarda da aynı yöntem uygulanmıştı. Geride herhangi bir iz ve kanıt kalsın istemiyorlar. Ya suda boğarak katlediyorlar ya da öldürüp göle atıyorlar. Kalabalıktan ağıt ve çığlıklar yükseliyor. Binlerce insan o gölde katlediliyor.

ÖLÜM GÖLÜNDEN SADECE İKİ ÇOCUK KURTULDU

Zuexpayıc göl katliamından sadece köylüler tarafından saklanan iki çocuğun kurtulduğunu söylüyor. Bu çocukların köylüler tarafından evlatlık alındığını belirten Zuexpayıc “Evlat edinilen bu çocuklar büyüyüp evleniyorlar. Hala bu köyde yaşadıkları ve asıllarını unutmadıkları biliniyor” diye konuşuyor.

“KADIN VE ÇOCUKLAR GÖLDE SÜNGÜLERLE ÖLDÜRDÜLER”

Göl katliamıyla ilgili anlatılanlar bunlarla sınırlı değil. Adını vermek istemeyen köy sakini yaşananları şöyle anlatıyor: Çevre köylerden toplanan Ermeniler gölün etrafına getiriliyor. Gölde toplananların çoğunluğu kadın, yaşlı ve çocuklar. Silahla taranıyorlar. Üzerlerine ateş açılıyor, insanların can havli ile kendilerini göle atmaları sağlanıyor. Kadınlar öldürüleceklerini biliyor, bu yüzden bilezik ve ziynet eşyalarını göle atıyorlar. Gölden çocuk, yaşlı ve kadınlardan oluşan binlerce kişinin çığlığı yükseliyor. Askerler insanları ateşe tutarak gölün derinliklerine sürülüyorlar. Başını sudan çıkaran çocukları dipçikle vurarak tekrar suya gömüyorlar. Bu katliam saatlerce sürüyor. Göl kızıla dönüyor. Binlerce kişi dibi bataklık olan göle gömülüyor.

SULAR ÇEKİLİNCE İNSAN KEMİKLERİ ORTAYA ÇIKIYOR

Ancak köyde büyük katliamın izleri hiç silinmiyor. 103 yıl önce katledilenlerin acısı hala canlı. Göle her yıl sayısız ziyaretler yapılıyor. Yaz ortalarında suları çekilen gölde katliamın izleri açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Köy sakinlerinden Feyzi Eyüpkoca bölgede yaşanan olayların dedeleri tarafından anlatıldığını söylüyor. Burada büyük bir katliamın yaşandığını anlatan Eyüpkoca, “Bu gölde sular çekilince kemikler ortaya çıkıyor. Ben kendi gözlerimle gördüm. Ama şu ana kadar kemikler ile ilgili bir şey yapılmadı” diye konuşuyor.

Gölden insan kemiklerinin çıktığını başka köylüler de doğruluyor. Köy sakinlerinden Mahmut Korkmaz ağustos ayında sular çekilince bir kafatası gördüğünü anlatıyor. Korkmaz çıkan kemikleri toprağa gömdüklerini belirtiyor.

16 YAŞINDAKİ ÇOCUĞUN TRAJEDİ İLE YÜZLEŞMESİ

Gölden sadece insan kemikleri değil katledilenlere ait eşyalar da çıkıyor. Yıllar önce yaşanan katliam, o eşyaların ortaya çıkması ile kendisini tekrar hissettiriyor. Diyar Kıyatağ 16 yaşında bir öğrenci. Diyar da tıpkı diğer köylüler gibi katliamı büyüklerinden öğrenmiş. Diyar, 103 yıl önce yaşanan katliamla yüzleşmesini şöyle anlatıyor: Ben daha çocuktum. Tabii anlatılanlar vardı ama hiçbir izle karşılaşmamıştım. Bir gün ablamla göle geldik. Yüzüyordum gölde. Ablam gölün kenarında, suların çekildiği bölgede bataklığın içinde bir metal parçası buldu. Alıp yıkadı, baktı bir altın. Biz ne olduğunu anlamadık. Eve gidip anneme söylediğimizde annem ağlamaya başladı. ‘Bu o gölde öldürülen Ermeni kadınların altınıdır’ dedi. O andan sonra her şey daha gerçek olmaya başladı.”

Kaynak: artigercek.com